

SERMO LX¹.

De verbis Evangelii Matth. 6. *Nolite vobis condere thesauros in terra*, etc. Exhortatorius ad faciendas eleemosynas.

I. OMNIS homo in tribulatione aliqua constitutus, et in sua causa deficiens, prudentem aliquem quærit, a quo consilium accipiat, et norit quid agat. Existimemus ergo, universum mundum quasi esse hominem unum. Evadere mala quærit, et facere bona piget: ac per hoc crebrescentibus tribulationibus suis in sua causa deficiens, quem potest ad accipiendum consilium prudentiorem invenire, quam Christum? Certe meliorem inveniat, et quod vult agat. Si autem non habet ubi meliorem inveniat, ad hunc veniat, quem ubicumque inveniat, consulat, accipiat consilium, servet mandatum bonum, evadat magnum malum. Præsentia enim mala temporalia, quæ multum homines exhorrent, sub quibus plurimum murmurant, et murmurando offendunt emendatorem, ne inveniant Salvatorem: præsentia ergo mala sine dubio transitoria sunt, aut illa per nos transeunt, aut nos per illa transimus; aut transeunt nobis viventibus, aut dimittuntur nobis morientibus. Non est in tribulatione magnum, quod tempore breve est. Quisquis cogitas crastinum diem, non revocas hesternum diem. Minente die perendino, hesternus erit et crastinus. Verumtamen si curis tantis homines æstuant ad evadendas temporales et transcurrentes, vel potius transvolantes tribulationes; quid est cogitandum ut homo evadat manentes et sine fine durantes?

¹ Alias de Tempore 5o.

II. Dura causa est vita mortalis. Quid est aliud hic nasci, nisi ingredi laboriosam vitam? De labore futuro nostro, testis est ipse fletus infantis. Ab isto molesto convivio nemo est excusatus. Bibendum fuit quod propinavit Adam. Facti quidem sumus manibus veritatis: sed propter peccatum projecti in dies vanitatis. Facti sumus ad imaginem Dei¹: sed detrivimus eam transgressione peccati. Ideo Psalmus nos admonet, quomodo facti fuerimus, et quo pervenerimus. Ait enim: « Quamquam » in imagine Dei ambulet homo. » Ecce quod factus est. Quo pervenit? Audi quod sequitur: « Tamen vane conturbatur » habitur². » In imagine ambulat veritatis, et conturbatur in consilio vanitatis. Denique vide conturbationem ejus; vide, et tanquam in speculo displice tibi. Quamquam, inquit, in imagine Dei ambulet homo; et ideo magna res sit homo: tamen vane conturbabitur. Et quasi quæreremus, Unde, rogo te, unde vane conturbabitur? « Thesaurizat, inquit, et ignorat cui congreget ea. » Ecce ille homo, id est, universum genus humanum, quasi unus homo, qui in causa sua defecit, consilium perdidit, de via sanæ mentis erravit: « Thesaurizat, et nescit cui » congreget ea. » Quid dementius? quid infelicius? Certe enim sibi? Non. Quare sibi non? Quia moriturus est, quia brevis vita hominis est; quia thesaurus durat, et cito transit qui congregat. Ideo miseratus hominem in imagine Dei ambulatorem, vera fatentem, vana sectantem: « Vane, inquit, conturbabitur. » Doleo: « Thesaurizat, et » ignorat cui congreget ea. » Sibi ea? Non. Quia moritur homo, perdurante thesauro. Cui ergo? Consilium habes; da et mihi. Non habes consilium quod mihi des; nec tu ergo tenes. Proinde si ambo non habemus, ambo quæramus, ambo accipiamus, ambo tractemus. Conturbatur, thesau-

¹ Gen. 1, 27. — ² Psal. xxxviii, 7.

rizat, cogitat, laborat, curis invigilat. Per diem vexaris laboribus, per noctem agitaris timoribus. Ut saccellus tuus impleatur nummis, anima tua febricit curis.

III. Video, doleo: conturbaris, et sicut dicit qui fallere nescit, vane conturbaris. Thesaurizas enim: ut bene proveniat quidquid agis, ut damna taceamus, ut tanta pericula et in singulis lucris singulas mortes, (mortes dico non corporum, sed malarum cogitationum; ut accedat aurum, perit fides; ut foris vestieris, intus expoliaris;) ut ista omittamus, ut alia taceamus, ut adversa prætereamus, prospera sola cogitemus: ecce thesaurizas, ecce undique lucra confluunt, et more fontium nummi currunt: ubique ardet inopia, undique fluit copia. Non audisti: «Dicitur vitæ si affluant, ne apponatis cor¹?» Ecce acquiris, non infructuose conturbaris, tamen vane conturbaris. Quare, inquis, vane conturbor? Ecce saccos impleo, parietes mei vix capiunt quod acquirero: quare ego vane conturbor? Thesaurizas, et ignoras cui congreges ea. Aut si scis, cui; obsecro te, dic et mihi, audiam te, cui. Si non vane conturbaris, dic cui thesaurizas? Mihi, inquis. Hoc audes dicere moriturus? Filiis meis, inquis. Hoc audes dicere de morituris? Magna pietas, quod thesaurizat pater filiis: imo magna vanitas, thesaurizat moriturus morituris. Si propter te, quia moriturus dimittis, quid colligis? Hæc causa et filiorum, successuri sunt, non permansuri. Omitto dicere qualibus filiis, ne forte quod congregavit avaritia, perdat luxuria. Alius fluendo perdit, quod tu laborando congregasti. Sed omitto hoc. Forte boni erunt filii, luxuriosi non erunt; servabunt quod dimisisti, augebunt quod servasti, non perdent quod congregasti. Filii tui tecum sunt pariter vani, si hoc faciunt, si te patrem in hoc imitantur. Illis dico quod tibi dicebam. Filio tuo dico: cui servas, illi

¹ Psal. LXI, II.

dico: Thesaurizas, et ignoras cui congreges ea. Sicut enim tu nescisti, sic et ille nescit. Si in illo permansit vanitas, numquid ad ipsum defecit veritas?

IV. Omitto dicere, quia forte dum vivis, thesaurizas furi. Una nocte venit, et tot diebus ac noctibus congregatum paratum invenit. Thesaurizas forte latroni, forte prædoni. Nolo amplius dicere, ne commemorem et refricem perpessorum dolorem. Quam multa quæ congregavit inanis vanitas, parata invenit hostilis crudelitas? Non est enim meum optare, sed omnium est timere. Avertat hoc Deus. Sufficiant flagella ipsius. Omnes oremus, avertat hoc Deus. Parcat nobis, quem rogamus. Sed si dicat quibus, quid respondemus? Tu ergo, o homo, o omnis homo, tu qui vane thesaurizas, unde mihi respondes tractanti tecum, et tecum quærenti consilium in causa communi? Dicebas enim et respondebas: Thesaurizo mihi, filiis meis, posteris meis. Dixi quanta sint et in ipsis filiis metuenda. Sed omitto pœnaliter victuros filios, sicut optat inimicus: sic vivant sicut optat pater. Quam multi in hos casus inciderunt, dixi, commemoravi: horruisti, et non correxisti. Quid enim responsurus es, nisi hoc dicas: Forte non? Et ego sic sum locutus: Forte, inquam, furi, forte latroni, forte prædoni. Non dixi, certe; sed, forte. Inter forte fiet, forte non fiet: nescis ergo quid fiet; vane conturbaris. Vides quam verum dixerit veritas, quam inaniter conturbetur vanitas. Audisti, tandem aliquando sapuisti, quia hoc ipsum cum dicis: Forte filiis meis; non autem audes dicere: Certus sum quia filiis meis; nescis cui congreges ea. Ecce ergo ut video, et ut ante dicebam, defecisti in causa tua; non invenis quod mihi respondeas: sed nec ego quid tibi.

V. Ambo itaque quæramus, ambo consilium petamus. Habemus copiam, non sapientis, sed ipsius Sapientiæ.

Audiamus ambo Christum : « Judæis scandalum , Genti-
 » bus stultitiam ; ipsis autem vocatis Judæis et Græcis
 » Christum Dei Virtutem et Dei Sapientiam¹. » Quid pa-
 ras munimenta divitiis tuis ? Audi Virtutem Dei : nihil for-
 tius. Quid paras argumenta divitiis tuis ? Audi Sapientiam
 Dei : nihil prudentius. Forte enim cum dixerō , scandali-
 zaberis , Judæus eris ; quia Christus Judæis scandalum.
 Forte cum dixerō , stultum tibi videbitur , Gentilis eris ;
 quia Christus Gentibus stultitia. Christianus es , vocatus
 es. Vocatis autem Judæis et Græcis Christus Dei Virtus
 est et Dei Sapientia. Nolite contristari , cum dixerō ; no-
 lite scandalizari , nolite velut insipientiæ meæ ore torto
 insultare. Audiamus. Quod enim dicturus sum , Christus
 dixit. Contemnis præconem ; time iudicem. Quid ergo ego
 dicam ? Jam me propemodum Evangelii lector paulo ante
 hac cura liberavit. Non ego lego , sed lecta recolo. Consi-
 lium quærebas in causa tua deficiens : vide quid dicat
 fons recti consilii , fons unde quidquid impleo , venenum
 non times.

VI. « Nolite vobis condere thesauros in terra , ubi tinea
 » et comestura exterminat , et ubi fures effodiunt et fu-
 » rantur : sed thesaurizate vobis thesauros in cœlo , quo
 » fur non accedit , neque tinea corrumpit. Ubi est enim
 » thesaurus tuus , ibi erit et cor tuum². » Quid expectas
 amplius ? Res aperta est. Consilium patet , sed cupiditas
 latet : imo non latet , sed etiam ipsa , quod pejus est , pa-
 tet. Non enim cessat rapina grassari : non enim cessat
 fraudare avaritia ; non enim cessat perjurare malitia. To-
 tum ut quid ? Ut thesaurizetur. Et ubi ponatur ? In terra.
 Recte quidem a terra in terram. Homini enim , a quo
 nobis dixi laborem fuisse propinatum , peccanti dictum
 est : « Terra es , et in terram ibis³. » Merito thesaurus in

¹ I Cor. I, 23, 24. — ² Matth. vi, 19-21. — ³ Gen. III, 19.

terra , quia cor in terra. Ubi est ergo quod habemus ad
 Deum ? Dolete qui intellexistis : corrigimini , si doluistis.
 Quandiu laudare , et non facere ? Verum est , nihil verius.
 Fiat ergo quod verum est. Unum Deum laudamus , et non
 mutamur , ut non etiam in hoc vane conturbemur.

VII. Ergo , « Nolite vobis condere thesaurum in terra , »
 sive experti quomodo pereat quod in terra reconditur , sive
 non experti , sed et vos saltem metuentes experiri. Quem
 non corrigunt verba , corrigant experimenta. Non surgi-
 tur , non proceditur , nisi ut una voce dicatur ab omni-
 bus : Væ nobis , ruit mundus. Si ruit , quare non migras ?
 Si tibi architectus diceret ruituram domum tuam , nonne
 prius migrares , quam murmurares ? Structor mundi dicit
 tibi ruiturum mundum , et non credis ? Audi vocem præ-
 dicentis , audi consilium commonentis. Vox prædicentis
 est : « Et cœlum et terra transibunt¹. » Vox commonen-
 tis est : « Nolite vobis condere thesaurum in terra². » Ergo
 si creditis Deo prædicenti , si non contemnitis commo-
 nentem , fiat quod dicit. Non enim ille te fallit , qui tale
 consilium dedit. Non perdes quod dedisti , sed sequeris
 quod misisti. Consilium ergo do : « Da pauperibus , et ha-
 » bebis thesaurum in cœlo³. » Non sine thesauro rema-
 nebis : sed quod habes in terra sollicitus , habebis in cœlo
 securus. Migra ergo. Consilium do servandi , non per-
 dendi. « Habebis , inquit , thesaurum in cœlo : et veni ,
 » sequere me ; ut ducam te ad thesaurum tuum. » Non
 est hoc dispendium , sed compendium. Cur silent homi-
 nes ? Audiant , vel experti quod timeant , faciant unde
 non timeant , migrent in cœlum. Frumentum ponis in
 terra ; venit amicus tuus , qui novit frumenti et terræ na-
 turam , docet tuam imperitiam , dicit tibi , Quid fecisti ?
 Frumentum in terra in inferioribus posuisti : humidus

¹ Matth. xxiv, 35. — ² Id. vi, 19. — ³ Id. xix, 21.

locus est, putrescit quod posuisti, perdes laborem tuum. Respondes: Quid ergo faciam? Migra, inquit, in superiora. Audis ergo amicum consilium dantem de frumento tuo, et contemnis Deum consilium dantem de corde tuo? Frumentum tuum times ponere in terra, et cor tuum perdis in terra? Ecce Dominus Deus tuus, cum dat tibi consilium de corde tuo: « Ubi enim, inquit, fuerit thesaurus tuus, illic erit et cor tuum¹. Leva, inquit, cor in » cœlum, ne computrescat in terra. Consilium est ejus, qui vult servare, non perdere.

VIII. Si ergo ita est, quomodo poenitet eos qui non fecerunt? Modo quid sibi dicunt? In cœlo haberemus, quod in terra perdidimus. Invasit hostis domum, numquid invaderet cœlum? Occidit servum custodem, numquid occideret Dominum servatorem. « Quo fur non accedit, » neque tinea corrumpit? » Quam multi dicunt: Ibi haberemus, ibi nostros thesauros recondere, quo eos securi post paululum sequeremur. Quare non audivimus Dominum nostrum? Quare contempsimus Patrem monentem, et hostem sensimus invadentem? Ergo si consilium est hoc, non simus pigri in tam bono consilio: et si migranda sunt quæ habemus, in eum locum transferamus, unde non ea perdamus. Quid sunt pauperes quibus damus, nisi laturarii nostri, per quos in cœlum de terra migramus? Da: laturario tuo das, ad cœlum portat quod das. Quomodo, inquis, ad cœlum portat? En video, quia manducando consumit². Prorsus, non tenendo, sed manducando transportat. An excidit tibi: « Venite, benedicti » Patris mei, percipite regnum; esurivi enim, et dedistis mihi manducare? » Et, « Cum uni ex minimis meis » fecistis, mihi fecistis³. » Si ante te mendicantem non

¹ Matth. vi, 21. — ² Vide supra Serm. xviii, n. 4, et Serm. xxxviii, n. 9. — ³ Matth. xxv, 34, etc.

contempsisti, attende ad quem pervenerit quod dedisti. « Cum uni, inquit, ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. » Christus accepit quod dedisti. Ille accepit, qui tibi unde dares dedit: ille accepit, qui in fine tibi se ipsum dabit.

IX. Nam et hoc aliquando, fratres, commonui Charitatem Vestram, quod me, fateor, in Scriptura Dei plurimum movet, et sæpius debeo commonere. Rogo vos ut cogitetis, quod ait ipse Dominus noster Jesus Christus, in fine sæculi, cum venerit ad iudicium, congregaturum se omnes gentes in conspectu suo, et divisurum homines in duas partes, ad dexteram alios, et ad sinistram alios positurum, dextrisque dicturum: « Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab » origine mundi. » Sinistris autem: « Ite in ignem æternum, qui præparatus est diabolo et angelis ejus. » Quære causas vel tantæ mercedis, vel tanti supplicii, « Percipite regnum, » et « Ite in ignem æternum. » Quare isti percepturi regnum? « Esurivi enim et dedistis mihi manducare. » Quare isti ituri in ignem æternum? « Esurivi » enim et non dedistis mihi manducare. » Quid est hoc, rogo? Video de his qui percepturi sunt regnum, quia dederunt tanquam boni et fideles Christiani, verba Domini non contemnentem, et cum fiducia promissa sperantes, fecerunt hoc; quia si non fecissent, vitæ ipsorum bonæ sterilitas ista non utique convenisset. Forte enim casti erant, non fraudatores, non ebriosi, abstinentes se ab operibus malis. Si hoc non adderent, steriles remanerent. Fecissent enim: « Declina a malo: » non fecissent, « Et fac bonum¹. » Verumtamen etiam ipsis non ait: « Venite, » percipite regnum; » caste enim vixistis, nulli fraudem fecistis, neminem pauperem oppressistis, limitem nullius invasistis, neminem jurando fefellistis. Non dixit hæc:

¹ Psal. xxxiii, 15.

sed, « Percipite regnum, quia esurivi, et dedistis mihi » manducare. » Quantum hoc excellit, quando cætera tacuit, et hoc solum Dominus nominavit? Rursus ad illos, « Ite in ignem æternum, qui præparatus est diabolo et » angelis ejus. » Quam multa posset in impios dicere, si quærerent, Quare imus in ignem æternum? Quare, quæris adulter, homicida, fraudator, sacrilege, blasphemator, infidelis? Nihil horum: sed, « Quia esurivi, et non » dedistis mihi manducare. »

X. Video vos moveri, sicut moveor. Et vere mira res. Hujus autem admirabilis rei rationem colligo ut possum, quam vos non celabo. Scriptum est: « Sicut aqua extinguit ignem, » sic eleemosyna extinguit peccatum¹. » Item scriptum est: « Include eleemosynam in corde pauperis, et ipsa » pro te deprecabitur Dominum². » Item scriptum est: « Consilium meum audi, rex, et peccata tua eleemosynis » redime³. » Et alia multa sunt divini eloquii documenta, quibus ostenditur multum valere eleemosynam ad extinguenda et delenda peccata. Proinde illis quos damnaturus est, imo plus illis quos coronaturus est, solas eleemosynas imputabit, tanquam dicens: Difficile est, ut si examinem vos et appendam vos, et scruter diligentissime facta vestra, non inveniam unde vos damnem: sed, « Ite » in regnum; esurivi enim, et dedistis mihi manducare. » Non ergo itis in regnum, quia non peccastis: sed quia vestra peccata eleemosynis redemistis. Rursus et illis: « Ite » in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis » ejus. » Et illi tanquam noxii, olim rei, sero trementes, attendentes peccata sua, quando auderent dicere, immerito se damnari, immerito in se hanc depromi a iudice tam justo sententiam? Considerando conscientias suas, considerando omnia vulnera animæ suæ, quando auderent di-

¹ Eccli. iii, 33. — ² Id. xxix, 15. — ³ Dan. iv, 24.

cere: Injuste damnatur? De quibus ante in Sapientia dictum est: « Traducent eos ex adverso iniquitates eorum⁴. » Sine dubio videbunt se juste damnari pro sceleribus et criminibus suis: et quasi eis diceret: Non, non inde unde putatis; sed quia esurivi, et non dedistis mihi manducare. Si enim ab illis omnibus vestris factis aversi, et ad me conversi, illa omnia crimina atque peccata eleemosynis redemissetis, ipsæ eleemosynæ modo liberarent vos, et a reatu tantorum criminum absolvent. « Beati » enim misericordes, quoniam ipsis misericordia præstatur⁵. » Modo autem « Ite in ignem æternum. Judicium sine misericordia, ei qui non fecit misericordiam⁶. »

XI. Commendaverim vobis, fratres mei: date panem terrenum, et pulsate ad cœlestem. Dominus panis est: « Ego sum panis, inquit, vitæ⁴. » Quomodo dabit tibi, qui non das egenti? Eget ad te alter, eges ad alterum: et cum eges ad alterum et eget ad te alter, ille ad egentem eget. Nam ad quem tu eges, nullius eget. Fac quod circa te fiat. Non enim quomodo inter se solent improperare quodam modo beneficia amici: Ego tibi præstiti hoc; respondetur, Et ego tibi hoc: vult ut præstemus ei, quia et ipse præstitit nobis. Nullius indiget, ideo verus est Dominus. « Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges⁵. » Cum ergo sit Dominus, et verus Dominus, et honorum nostrorum non egeat; tamen ut aliquid etiam erga illum faceremus, esurire dignatus est in pauperibus suis. « Esurivi, inquit, et dedistis mihi » manducare. Domine, quando te vidimus esurientem? » Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis⁶. » Breviter ergo audiant homines, digneque considerent, quan-

⁴ Sap. iv, 20. — ⁵ Matth. v, 7. — ⁶ Jacob. ii, 13. — ⁴ Joan. vi, 35. — ⁵ Psal. xv, 2. — ⁶ Matth. xxv, 35-40.

tum sit meritum, Christum pavisse esurientem; et quale sit crimen, Christum contempsisse esurientem.

XII. Mutat quidem homines in melius poenitentia peccatorum: sed nec ipsa videtur aliquid profutura, si ab operibus misericordiae sterilis fuerit. Testatur hoc Veritas per Joannem, qui venientibus ad se dicebat: « Generatio » viperarum, quis vobis ostendit fugere ab ira ventura? » Facite ergo dignos fructus poenitentiae. Et ne dicatis: » Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. » Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis » ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, et » in ignem mittetur¹. » De hoc utique fructu superius ait: « Facite fructus dignos poenitentiae. » Quisquis itaque istos fructus non fecerit, sine causa putat per sterilem poenitentiam se mereri veniam peccatorum. Qui sint autem isti fructus, ipse consequenter ostendit. Nam post hæc ejus verba interrogabant eum turbæ, dicentes: « Quid » ergo faciemus? » id est, qui sunt isti fructus, quos ut faciamus hortaris, et terres? Respondens autem dicebat illis: « Qui habet duas tunicas, det non habenti; et qui » habet escas similiter faciat. » Quid manifestius, fratres mei? quid certius? quid expressius? Quid ergo aliud sonat, quod superius ait: « Omnis arbor non faciens fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur: » nisi quod sinistri audituri sunt: « Ite in ignem æternum, » Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare? » Patrum est itaque recedere a peccatis, si præterita curare neglexeris: sicut scriptum est: « Fili, peccasti, ne adjicias » iterum². » Et ne hoc solo securum se esse putaret: « Et » de pristinis, inquit, deprecari, ut tibi dimittantur. » Sed quid proderit deprecari, si te non dignum feceris exau-

¹ Luc. iii, 7-9. — ² Eccl. xxi, 1.

diri, non faciendo fructus dignos poenitentiae; ut tanquam sterilis arbor excidaris, et in ignem mittaris? Si ergo vultis exaudiri, cum deprecamini pro peccatis vestris: « Dimittite, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis³. »

SERMO LXI².

De verbis Evangelii Matth. vii: *Petite, et dabitur vobis, etc.* Exhortatorius ad faciendas eleemosynas.

I. In lectione sancti Evangelii hortatus est nos Dominus ad orandum. « Petite, inquit, et dabitur vobis; quærite, » et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim » qui petit, accipit; et quærens invenit, et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, a quo petit filius » ejus panem, numquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Aut cum » petit ovum, numquid scorpionem porriget ei? Si ergo » vos, inquit, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis » vestris, quanto magis Pater vester, qui in cælis est, » dabit bona petentibus se? Cum sitis, inquit, mali, » nostis bona data dare filiis vestris³. » Miranda res, fratres: mali sumus, et bonum Patrem habemus. Quid evidentius? Audivimus nomen nostrum: « Cum sitis, inquit, » mali, bona data nostis dare filiis vestris. » Et quos dixit malos, videte qualem Patrem illis ostendit: « Quanto magis Pater vester? » Quorum Pater? Certe malorum. Et qualis Pater? « Nemo bonus, nisi solus Deus⁴. »

¹ Luc. vi, 37, 38. — ² Alias 5 de verbis Domini. — ³ Matth. vii, 7-11, et Luc. xi, 12. — ⁴ Luc. xviii, 19.